

Riksdagen

Uppteckningar

vid EU-nämndens sammanträden

2016/17:24

Fredagen den 10 februari

§ 1 Utbildning, ungdom, kultur och idrott

Utbildningsminister Gustav Fridolin

Återrapport från möte i Europeiska unionens råd för utbildning,
ungdom, kultur och idrott den 21–22 november 2016

Information och samråd inför möte i Europeiska unionens råd för
utbildning, ungdom, kultur och idrott den 17 februari 2017

Anf. 1 VICE ORDFÖRANDEN:

Jag förklarar dagens EU-nämndssammanträde öppnat och hälsar utbildningsminister Gustav Fridolin med medarbetare välkomna.

Det finns en återrapport från mötet i rådet den 21–22 november 2016. Finns det något utöver det skriftliga att tillägga från utbildningsministerns sida?

Anf. 2 Utbildningsminister GUSTAV FRIDOLIN (MP):

Herr ordförande! Nej, vi nöjer oss med det skriftliga.

Anf. 3 VICE ORDFÖRANDEN:

Då lägger vi återrapporten till handlingarna.

Vi går vidare till dagordningspunkt 4, Utkast till rådets slutsatser om att investera i Europas unga med särskilt avseende på den europeiska solidaritetskåren.

Anf. 4 Utbildningsminister GUSTAV FRIDOLIN (MP):

Herr ordförande! På denna punkt vill jag först nämna några ord om de övriga meddelanden som nämns i slutsatserna, nämligen meddelandet om att förbättra och modernisera utbildningen och meddelandet om att investera i Europas unga.

Meddelandet om unga sammanfattar delarna i det nya initiativet riktade till ungdomar. De insatser som presenteras syftar till att bland annat främja sysselsättningen bland unga, satsa mer på ungas kompetens och stödja ungas engagemang i samhället.

Det andra meddelandet handlar om att god utbildning för alla är en av de bästa investeringarna som ett samhälle kan göra för att nå målen avseende jobb, tillväxt, investeringar och konkurrenskraft – något som vi alla säkert kan hålla med om.

De innehåller också kommissionens syn på utbildningens utmaningar, till exempel att PISA-resultaten visar att andelen 15-åringar med bris-

tande färdigheter i matematik och naturvetenskap är fortfarande stor och på europeisk nivå har försämrats sedan 2012.

Kommissionen förklarar också att utbildning kommer att stå högt på dess agenda och att man vill driva på en utveckling så att mer utrymme ges åt dessa frågor i medlemsstaterna.

Kommande åtgärder som nämns i de två meddelanden, och som kommer att leda till beslut i ministerrådet för utbildning, kommer vi att återkomma till. Det är också viktigt att poängtera att de åtgärder som gäller utbildningen sker inom ramarna för utbildningssamarbetet inom EU. Med andra ord är det stödande, kompletterande och samarbetsfrämjande insatser. Den nationella kompetensen gäller naturligtvis även i fortsättningen, och medlemsstaternas ansvar för undervisningens innehåll och utbildningssystemets organisation ska fullt ut respekteras.

Som ordföranden sa handlar huvuddelen av rådsslutsatserna om den europeiska solidaritetskåren. Kommissionen har aviserat att den i maj kommer att komma med ett förslag till en egen budgetpost enligt separat rättslig grund för solidaritetskåren. Förslaget till rådsslutsatser innehåller bland annat en lista med aspekter som kommissionen uppmanas att ta med i sitt förslag i maj.

Solidaritetskåren ska enligt kommissionen ge ungdomar bättre möjligheter, bland annat genom att stödja deras engagemang i samhället och förbättra deras möjligheter på arbetsmarknaden. Syftet med solidaritetskåren är att ge unga i EU fler möjligheter till lärande, arbete, rörlighet och engagemang i samhället.

Kommissionen ser framför sig att solidaritetskåren etableras i två genomförandefaser. Den första fasen som lanseras samtidigt med meddelandet fokuserar på volontärarbete. Den bygger vidare på den europeiska volontärtjänst som redan finns i Erasmus plus i dag. Den första fasen har alltså redan inletts, eftersom genomförandet sker baserat på verktyg och program som redan har beslutats.

Den andra fasen, som ska fokusera på arbete, praktik eller lärlingsplatser, kommer däremot att bli föremål för diskussioner med medlemsstaterna. För att förslagen kopplade till den andra fasen som kommissionen föreslår ska bli av måste medlemsstaterna involveras. Det görs genom det förslag som kommer i maj.

Regeringen har i förhandlingarna välkomnat EU-kommissionens intentioner att fortsätta att minska ungdomsarbetslösheten i medlemsstaterna genom insatser riktade till ungdomar. Samtidigt har regeringen efterfrågat flera förtydliganden om solidaritetskåren, bland annat om kostnadseffektivitet. Det finns också skrivningar om kostnadseffektivitet i förslaget.

Regeringen har inte slutligt tagit ställning till solidaritetskåren och har bland annat efterfrågat skrivningar i rådsslutsatserna om att kostnadseffektivitet ska prägla förslaget som kommissionen kommer att presentera i maj och tror att så kommer att bli fallet.

Regeringen har också påpekat behovet av att tydlig information ges om ansvarsfördelning och att nationell kompetens beaktas vid utformningen av förslaget. Kommande förslag bör också tydligt klargöra hur solidaritetskåren är tänkt att komplettera redan existerande aktiviteter.

Det kan dock understrykas att rådsslutsatserna inte är rättsligt bindande, vare sig från medlemsstaterna eller från kommissionen. Regeringen

föreslår därför att Sverige stöder förslaget till rådsslutsatser och att vi återkommer till riksdagen när förslaget väl kommer i maj.

Om ni har frågor om dessa slutsatser besvarar jag dem gärna.

2016/17:24

10 februari

Anf. 5 PAVEL GAMOV (SD):

Herr ordförande! Jag tackar statsrådet för detta. I likhet med vad som gäller i många andra ärenden i utbildningsrådet kopplade till ungdomsarbetslöshet anser vi från Sverigedemokraterna att detta inte är någonting som ska hanteras på EU-nivå utan är något som kan hanteras av de enskilda medlemsländerna. Därför vill jag anmäla avvikande mening.

Anf. 6 Utbildningsminister GUSTAV FRIDOLIN (MP):

Regeringen gör bedömningen att detta inom den stödjande funktionen är någonting som EU kan fatta beslut om.

Anf. 7 VICE ORDFÖRANDEN:

Jag finner att det finns en majoritet för regeringens här redovisade ståndpunkt. En avvikande mening är anmäld av Sverigedemokraterna.

Vi går vidare till dagordningspunkt 5, Utkast till slutsatser från rådet och företrädarna för medlemsstaternas regeringar, församlade i rådet, om mångfaldspräglad inkludering i syfte att uppnå högkvalitativ utbildning för alla.

Anf. 8 Utbildningsminister GUSTAV FRIDOLIN (MP):

Herr ordförande! Detta förslag till rådsslutsatser är en uppföljning av bland annat Parisdeklarationen om främjande av ett aktivt medborgarskap. I huvudsak handlar rådsslutsatserna om att lyfta fram frågor som leder till ett jämlikt och inkluderande utbildningsväsen där alla studenter och elever inkluderas oavsett bland annat etnicitet, kön och sexuell läggning. Rådsslutsatserna är ett sätt för malteserna att lyfta fram frågan om inkludering och mångfald som de vill fokusera på under sitt ordförandeskap.

Medlemsstaterna inbjuds bland annat att främja ett allomfattande arbetssätt, där inte bara aktörer inom skolan inbegrips utan även andra aktörer som lokala beslutsfattare, ungdomsorganisationer och familjer för att främja en inkluderande utbildning. Länderna inbjuds också att skapa en förskola av hög kvalitet för att minska ojämlikheten genom hela skolgången.

Kommissionen inbjuds att främja erfarenhetsutbyte mellan medlemsländerna om dessa frågor. De inbjuds även att organisera en konferens om dessa frågor.

Rådsslutsatserna är inte rättsligt bindande och har inga budgetära konsekvenser.

Efter vår överläggning i utskottet har vi justerat den svenska ståndpunkten, och den lyder nu: "Regeringen välkomnar rådsslutsatserna som ligger i linje med en av Sveriges huvudprioriteringar: att skapa en jämlik och högkvalitativ utbildning för alla."

Regeringen föreslår att Sverige ställer sig bakom antagandet av rådsslutsatserna.

Jag besvarar gärna frågor om detta.

Anf. 9 VICE ORDFÖRANDEN:

Jag finner att det finns fullt stöd för regeringens ståndpunkt.

Vi går vidare till dagordningspunkt 6, Utbildningens bidrag till social sammanhållning och främjande av gemensamma europeiska värden inom ramen för den europeiska planeringsterminen 2017.

Anf. 10 Utbildningsminister GUSTAV FRIDOLIN (MP):

Ordförande! Detta är en riktlinjedebatt. Ordförandeskapet vill att debatten ska utgå från den europeiska terminen och att inspelen ska beröra elevers och studenters individuella behov, likvärdighet, digital kompetens, demokratiska värderingar och frågor om tvärgående färdigheter som kreativitet och problemlösning.

Jag ska börja med att säga något om den europeiska planeringsterminen som är en årligen återkommande samordningsprocess mellan EU:s medlemsstater kring budgetpolitik och ekonomisk politik. Syftet är att öka samstämmigheten i rapporteringen och granskningen av medlemsstaternas åtgärder inom bland annat Europa 2020 och stabilitets- och tillväxtpakten.

I mars håller Europeiska rådet sin årliga tillväxtdiskussion och ger vägledning till medlemsländerna om genomförandet av och rapporteringen inom den europeiska planeringsterminen och Europa 2020-strategin.

Malteserna har i sitt underlag ställt upp två frågeställningar som de ber medlemsstaterna att resonera om.

Den första frågeställningen är: Utbildning måste vara inkluderande och främja respekt för mångfalden inom EU. Vilka åtgärder vidtas i medlemsstaterna för att främja EU:s gemensamma grundläggande värderingar i utbildningsväsendet?

Den andra frågeställningen är: Det finns ett behov av mer skräddarsydda utbildningsprogram som stöder ett individualiserat stöd till unga människor. Vilka typer av program existerar i medlemsstaterna, och hur kan de utvecklas?

Vi välkomnar förstås möjligheterna för utbildningsministrarna att diskutera dessa frågor före Europeiska rådets möte i mars. Utifrån inriktningen på inspelen föreslår regeringen att man ska fokusera inlägget på utbildningens bredare roll i samhället, utöver att den ska vara ett verktyg för en väl fungerande arbetsmarknad.

Regeringen föreslår också att man ska ta upp vikten av en snabbare etablering av vuxna utrikes födda och att nyanländas utveckling och framgång i skolan är en nyckelfaktor för integration och etablering i samhället.

I sammanhanget är det också viktigt att poängtera betydelsen av en sammanhållen skola. Likvärdigheten i Sverige bör stärkas, så att elevers familjebakgrund ska betyda mindre för deras kunskapsresultat. Resultatgapen mellan grundskolor måste också minska.

Efter överläggningar i utskottet kom vi fram till att den nationella kompetensen på området ska nämnas i den svenska ståndpunkten men att den inte ska framföras i just riktlinjediskussionen.

Vid diskussionen i utskottet kom vi även fram till att regeringen i det svenska inlägget särskilt ska betona de frågor som berör grundläggande värderingar.

I Sverige arbetar grundskolan, gymnasieskolan och förskolan med grundläggande värderingar på många olika sätt. I läroplanen understryks att utbildningen ska förmedla respekt för mänskliga rättigheter och de grundläggande demokratiska värderingar som det svenska samhället vilar på. Demokrati finns med som centralt innehåll i både kurs- och ämnesplaner. Nyligen har även nya regler om skolans arbete mot diskriminering förstärkts.

När det gäller den andra frågan om flexibilitet i utbildning är det viktigt att nämna att individer inom bland annat vuxenutbildning kan studera inom flera olika delar av vuxenutbildningen samtidigt och kombinera utbildning med andra aktiviteter, såsom arbete eller praktik, om individen har ett behov av detta.

Om ni har frågor om detta besvarar jag dem gärna.

Anf. 11 EMMA WALLRUP (V):

Jag tycker att det är intressant att i detta sammanhang framföra att forskare säger att Sverige historiskt har blivit ett så jämlikt land därför att vi har haft en allmän skolplikt och att man har blandat klasserna i skolan. Jag tycker att det finns en fördel med att lyfta fram den erfarenheten i detta samarbete för att sprida att detta har varit mycket lyckat.

Anf. 12 PAVEL GAMOV (SD):

Herr ordförande! Jag tackar statsrådet för detta. Från Sverigedemokraterna har vi hela tiden vänt oss emot den europeiska planeringsterminen, och denna dagordningspunkt är inget undantag. Jag anmäler därför avvikande mening.

Anf. 13 Utbildningsminister GUSTAV FRIDOLIN (MP):

Jag noterar den avvikande meningen från Sverigedemokraterna och hör inspelet från Vänsterpartiet. Det är riktigt att när vi kommer in på frågor om mångfald och inkludering blir det ofta tydligt i den europeiska kretsen att det såklart finns olika skolsystem i länderna men att det också finns två ganska olika typer av skolsystem. Det finns det sammanhållna skolsystem som vi har i Sverige och har haft sedan folkskolans uppbyggnad, och det finns ett skolsystem som är mer konstruerat för segregation, där en stor andel av eleverna betalar för sina utbildningsplatser. Det är klart att det finns stora skillnader när det gäller hur man jobbar med frågan om segregation i dessa två olika skolsystem.

Som nämns i underlagen kommer vi att framhålla vikten av att vi bryter den ojämlikhet som vi har sett växa i det svenska skolsystemet. Den är definitivt inte enbart kopplad till skolsegregation, men det är en faktor bakom ojämlikheten. I samtal med kollegor i andra sammanhang än just på rådsmötena har jag hört att man i andra länder noterar att Sverige, som har legat så långt fram i fråga om jämlikhet, nu brister i jämlikhet enligt internationella kunskapsmätningar.

Anf. 14 VICE ORDFÖRANDE:

Jag konstaterar att det finns en majoritet för regeringens här redovisade inriktning. Det finns en avvikande mening anmäld från Sverigedemokraterna.

2016/17:24
10 februari

Vi går vidare till dagordningspunkt 7, Övriga frågor. Ingen begär ordet.

Då tackar vi utbildningsministern för i dag och önskar honom lycka till på det kommande rådsmötet.

Anf. 15 Utbildningsminister GUSTAV FRIDOLIN (MP):

Jag tackar nämnden för ett gott samråd och önskar trevlig helg.

Innehållsförteckning

2016/17:24
10 februari

§ 1 Utbildning, ungdom, kultur och idrott.....	1
Anf. 1 VICE ORDFÖRANDEN	1
Anf. 2 Utbildningsminister GUSTAV FRIDOLIN (MP)	1
Anf. 3 VICE ORDFÖRANDEN	1
Anf. 4 Utbildningsminister GUSTAV FRIDOLIN (MP)	1
Anf. 5 PAVEL GAMOV (SD)	3
Anf. 6 Utbildningsminister GUSTAV FRIDOLIN (MP)	3
Anf. 7 VICE ORDFÖRANDEN	3
Anf. 8 Utbildningsminister GUSTAV FRIDOLIN (MP)	3
Anf. 9 VICE ORDFÖRANDEN	4
Anf. 10 Utbildningsminister GUSTAV FRIDOLIN (MP)	4
Anf. 11 EMMA WALLRUP (V).....	5
Anf. 12 PAVEL GAMOV (SD)	5
Anf. 13 Utbildningsminister GUSTAV FRIDOLIN (MP)	5
Anf. 14 VICE ORDFÖRANDEN	5
Anf. 15 Utbildningsminister GUSTAV FRIDOLIN (MP)	6